

Regeringens proposition

1976/77:157

**om inriktning och organisation av försvarets
hundskolas verksamhet;**

beslutad den 18 maj 1977.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits
i bifogande utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ERIC KRÖNMARK

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att försvarets hundskola ombildas till statens hundskola den 1 juli 1978. Verksamheten vid skolan skall bl. a. inriktas mot en produktion av ca 155 hundar per år. Skolan bör få ett anslag för viss del av de fasta kostnaderna. Övriga kostnader skall täckas genom intäkter från försäljning av skolans produkter.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1977-05-18

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Krönmark

Proposition om inriktning och organisation av försvarets hundskolas verksamhet

1 Inledning

Riksdagen beslutade år 1970 att dåvarande arméns hundskola skulle organiseras om till försvarets hundskola.

Riksdagsbeslutet innebar bl. a. att försvarets hundskola den 1 juli 1971 blev självständig myndighet inom försvaret med en egen styrelse och chef. Skolans verksamhet skulle i huvudsak omfatta avel och dressyr av hundar för militära och civila myndigheter samt vissa övriga intressenter. Dessutom skulle skolan svara för viss kursverksamhet och veterinärvård. Verksamheten vid skolan skulle i princip vara ekonomiskt självbärande. Skolan har emellertid av flera skäl inte lyckats skapa balans mellan kostnader och intäkter.

I prop. 1974:1 (bil. 6 s. 177) anmälde min företrädare att det var nödvändigt att stabilisera hundskolans ekonomi. Riksdagen har därför sedan år 1974 årligen anvisat driftbidrag till skolan.

För att se över skolans verksamhet och för att få ett förbättrat beslutsunderlag för dess ekonomi och inriktning tillsattes i november 1975 en särskild arbetsgrupp.

Arbetsgruppen överlämnade i december 1976 rapporten Verksamheten vid försvarets hundskola.

Efter remiss har yttranden över rapporten avgetts av rikspolisstyrelsen, överbefälhavaren efter hörande av cheferna för armén, marinen och flygvapnet, försvarets materielverk, försvarets rationaliseringsinstitut, försvarets hundskola, civilförsvarsstyrelsen, riksrevisionsverket, lantbruksstyrelsen, styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt,

generaltullstyrelsen, länsstyrelsen i Västernorrlands län, utredningen om karantänverksamheten för djur, Västernorrlands läns landsting, Sollefteå kommun, Synskadades riksförbund, Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus, Lantbrukarnas riksförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S) och Centralorganisationen SACO/SR.

2 Nuvarande organisation m. m.

2.1 Allmänt

Försvarets hundskola ligger i Övergård nära Västernorrlands regemente (I 21) i Sollefteå. Hundskolan är en självständig myndighet inom försvarsdepartementets verksamhetsområde. Den är direkt underställd regeringen med egen styrelse och chef. Styrelsen som utses av regeringen har sju ledamöter. Bland ledamöterna ingår chefen för hundskolan samt representanter för de största avnämarna och personalen.

Antalet civila och civilmilitära arbetstagare vid skolan är f. n. ca 90. Dessa är under skolchefen fördelade på en planerings- och ekonomienhet, en produktionsenhet, en veterinärenhet och en serviceenhet. Veterinärenheten har sedan år 1971 utökats med fem personer på grund av att djursjukvården har ökat. Genom rationalisering har emellertid serviceenheten kunnat minskas med lika många personer. Under senare år har ca 15 personer ställts till skolans förfogande av arbetsmarknadsstyrelsen. Dessutom anlitas en konsult för ekonomiska frågor. Verksamhetens specifika karaktär gör det svårt att rekrytera specialutbildad personal.

Sedan år 1965 har rikspolisstyrelsen förlagt en sektion till skolan för utbildning av hundförare. Styrelsen använder i huvudsak egna lärare, medan hundarna tillhandahålls till viss del av skolan. Synskadades riksförbund har placerat en ledarhundskonsult som kontaktman m. m. vid skolan.

Hundskolan har till uppgift att mot ersättning tillhandahålla dresserade hundar och att meddela utbildning i hundtjänst. Skolan får meddela veterinärvård och tillhandahålla andra med verksamheten förenliga tjänster om det kan ske utan att övriga arbetsuppgifter eftersätts. Vidare åligger det skolan att efter samråd med dåvarande veterinärhögskolan, nu styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt bedriva avel och annan anskaffning av hundar. Dessutom skall skolan föda upp, dressera och sälja hundar samt anordna kurser i användning, vård och dressyr av hundar.

Därutöver biträder skolan chefen för armén i dennes ledning av försvarsmaktens hundtjänst. Det åligger därvid chefen för hundskolan bl. a. att föreslå hur försvarsmaktens hundar skall fördelas och bytas ut, att inspektera tjänstehundspersonalens utbildning, dressyren och vården av hundar och den praktiska tillämpningen av hundtjänsten samt att ha överinseende över

försvarmaktens hundgårdar. Ansvar för anskaffning och uttagning av hundar åligger dock försvarets materielverk.

Verksamheten vid hundskolan omfattar tre produktionsgrenar nämligen hundproduktion, kursverksamhet och djursjukvård. Verksamheten innebär bl. a. att hundar anskaffas och dresseras för försvarmaktens, polisväsendets, tullverkets, Synskadades riksförbunds m. fl. behov samt att kursverksamhet i hundtjänst och djursjukvård skall bedrivas för personal från försvarmakten, tullverket, frivilliga försvarsorganisationer, Synskadades riksförbund m. fl. Djursjukvården skall tillgodose såväl myndigheters som enskildas behov.

De hundar som levereras är dels högkvalificerade tjänstehundar, i huvudsak minhundar, leddhundar för synskadade, skyddshundar (dvs. kvalificerade spår- och sökutbildade polishundar) samt nar-kotikahundar, dels lågkvalificerade tjänstehundar, i huvudsak bevakningshundar och vakthundar. Dressyrtiden är i allmänhet ca fem till sex månader för högkvalificerade hundar och ca två till tre månader för lågkvalificerade hundar.

Försvarmaktens tjänstehundar indelas i stamhundar som ägs av försvaret, reservhundar som tillhör enskilda ägare och som har genomgått särskild utbildning och därefter kontraktbundits med försvaret samt uttagna hundar. De senare tillhör också enskilda ägare men tas liksom reservhundar i anspråk först vid mobilisering.

2.2 Produktion m. m. av tjänstehundar

Den verksamhet som leder fram till färdigdresserade hundar består av anskaffning, test och dressyr av hundar. De raser som främst används är schäfer och labrador retriever. Hundar anskaffas dels genom egen avel som bedrivs vid skolan, dels genom inköp. Skolans mål är att tillgodose merparten av anskaffningsbehovet genom egen avel.

För aveln används främst hundar som ingår i arméns minhundorganisation. Som minhundar används nästan uteslutande tikar. Minhunden är lämplig att utnyttja för avel eftersom den i fredstid inte används som tjänstehund utan finns utplacerad hos fodervärd. Denne får således räkna med att lämna ifrån sig hunden dels i samband med krigsförbandsövningar, dels i samband med betäckning och valpning. Ca 90 tikar behöver årligen tas ut för avel. Av dessa föder ca 30–35 % inte några valpar. De avelshannar som krävs i avelsverksamheten är betydligt färre och är antingen uppstallade vid skolan eller finns hos fodervärdar i närheten av skolan.

Den egna aveln ger 420–450 valpar per år. Dessa och inköpta valpar placeras vid ca tio veckors ålder hos fodervärdar. Hundarna stannar sedan hos fodervärden i ca ett och ett halvt år för att valparna skall växa upp i en normal familjemiljö. Det har emellertid ibland visat sig svårt att finna lämpliga fodervärdar. Detta beror enligt skolan bl. a. på den låga ersättning

som utgår om hunden blir uttagen som tjänstehund och en rädsla hos fodervärden att förlora hunden.

Sedan hundarna kommit tillbaka till skolan testas de för att inplaceras på lämplig dressyrlinje. Ett stort antal hundar kasseras redan på detta stadium, dvs. de anses inte lämpliga för någon dressyrlinje. Dessa hundar återlämnas och skänks i regel till fodervärden. Godkända hundar påbörjar dressyren men i enstaka fall måste dressyren avbrytas då hunden trots ett positivt testresultat inte klarar av den. Ibland förekommer att hundar placeras om till annan dressyrgren. Bl. a. på grund av de högst ställda kraven på tjänstehundar överstiger det totala bortfallet av hundar 50 %.

Skolan försöker få fram så många skyddshundar som möjligt av de hundar som tagits ut till skydds- och bevakningsdressyr. Bevakningsdressyren utgör en grundutbildning för skyddsdressyr. F. n. kan inte efterfrågan på skydds- och ledarhundar täckas medan antalet bevakningshundar överstiger efterfrågan. Detta beror på att endast en mindre del av de hundar som påbörjar dressyr motsvarar de höga krav som ställs på t. ex. skydds- och ledarhundar.

Av denna anledning har hundskolan och rikspolisstyrelsen kommit överens om att vissa hundar som levereras till styrelsen inte skall dresseras vid skolan utan i stället i styrelsens regi. Rikspolisstyrelsens totala behov av hundar, ca 80, täcks f. n. till ca 30 % genom leverans från skolan. Resterande behov täcks genom inköp från privata hunduppfödare. För dessa hundar betalar rikspolisstyrelsen ett lägre pris än vid köp från skolan. Styrelsen har hittills tagit emot alla de hundar från skolan som uppfyller erforderliga krav.

Synskadades riksförbund efterfrågar varje år 25 ledarhundar. Leveransen från skolan har under senare år varit väsentligt lägre. Utbudet av övriga hundtyper täcker nuvarande efterfrågan.

Produktionen av färdigdresserade hundar vid skolan har under de senaste budgetåren varit något över 200. Budgetåret 1975/76 levererades 108 högkvalificerade hundar varav 50 minhundar, 35 skyddshundar, 18 ledarhundar och 5 narkotikahundar. Antalet lågkvalificerade hundar var 103, varav 87 bevakningshundar och 16 vakthundar. Produktionen av färdigdresserade hundar beräknas budgetåren 1976/77 och 1977/78 till 245 resp. 252. För budgetåret 1977/78 har hundskolan bl. a. räknat med en försäljning av 15 minhundar och 50 bevakningshundar till armén samt 70 bevakningshundar med förarskydd till civilförsvarsstyrelsen. Den av skolan budgeterade produktionen av hundar har som regel överstigit det reella utfallet.

Försäljningspriserna på hundarna fastställs årligen. Flertalet hundar levereras enligt beställning. Det överskott av bevakningshundar som uppstår säljs huvudsakligen till försvarets materielverk. Ett mindre antal säljs dessutom på öppna marknaden och till utlandet.

Vid hundskolan bedrivs forskning och försök. För ett projekt avseende bl. a. avelsarbetet, har skolan fått 90 000 kr. Hundskolan har i juli 1976 anhallit om 750 000 kr. under en treårsperiod för ett projekt för avelsbe-

främjande arbete.

Utbildningsverksamheten vid skolan omfattar hundtjänst och djursjukvård och är avsedd främst för avnämare till skolans hundar. Därutöver anordnas kurser för bl. a. medlemmar av Svenska Brukshundsklubben och Svenska Blå Stjärnan. Utbildning marknadsförs och säljs även till allmänheten. Skolan biträder också vid kurser som leds av andra arrangörer, såsom Synskadades riksförbunds introduktionskurs för synskadade och rikspolisstyrelsens kurser för polismän. Även dessa kurser är i allmänhet förlagda till skolans lokaler. Antalet kurser vid skolan har ökat under senare år från 20 budgetåret 1971/72 till 37 budgetåret 1975/76. Antalet elevdagar har under samma period ökat från 1 651 till 2 990.

Försvarets hundskola bedriver en omfattande djursjukvård. Avsikten är att tillgodose i första hand behovet av sjukvård för de egna djuren samt foder- och hygienuppföljning. I mån av tid och resurser kan tjänster säljas till myndigheter och enskilda personer. Skolan disponerar ett modernt djursjukhus som togs i bruk våren 1972. Sjukhuset har modern utrustning och består av en avdelning för vård av smådjur och en avdelning för vård av stora djur (hästar, kor etc.).

I samband med att det nya djursjukhuset projekterades önskade vissa intressenter att sjukhuset även skulle kunna klara sjukvård av storboskap. För att klara detta krävdes att djursjukhuset fick en särskild del. Intressenterna, bl. a. Sollefteå kommun, travhästägare och vissa bolag, gick samman och bildade Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus. Stiftelsen samlade bl. a. in 800 000 kr. som användes för att bygga och inreda en stordjursdel på sjukhuset. Denna del är hopbyggd med övriga lokaler. Stiftelsen förklarade sig redan år 1970 beredd att godta en administrativ boskillnad mellan den militära och civila delen och att åta sig ett fortlöpande ansvar för driften av den civila delen. Regeringen har år 1975 godkänt ett avtal mellan hundskolan och stiftelsen som bl. a. innebär att skolan övertar den totala driften av stordjursdelen.

För att kunna utnyttja sjukhusets kapacitet speciellt för viss specialiserad personal och utrustning utnyttjas djursjukhuset även för vård av privatägda smådjur. Taxorna för denna verksamhet fastställs efter samråd med riksrevisionsverket.

Sjukhuset har en omfattande jourtjänst. Den omfattar främst vård av inneliggande djur både hundskolans hundar och privatägda djur. Jour-tjänsten uppehålls också för att tillgodose allmänhetens behov av djursjukvård på icke tjänstgöringstid.

Vid djursjukhuset har under de senaste budgetåren det totala antalet poliklinikbesök i genomsnitt varit ca 10 700, antalet stationärt intagna djur ca 1 350 och antalet behandlingsdagar på stationär klinik ca 11 770. Under verksamhetsåret 1975/76 var det totala antalet poliklinikbesök ca 10 900. Ca 75 % av besöken utgjordes av skolans hundar, ca 24 % av privata smådjur och ca 1 % privata stordjur. Antalet stationärt intagna djur var för samma

tidsperiod närmare 1 400 och av totala antalet behandlingsdagar svarade skolans hundar för ca 24 %, privata smådjur för ca 60 % och privata stordjur för ca 16 %. Antalet stationärt intagna djur uppvisar nästan samma fördelning. Den ökande tendensen kan nästan helt hänföras till privata smådjur medan skolan har tagit djursjukhusets tjänster i detta avseende i anspråk i allt mindre omfattning. Detta kan till viss del förklaras av den ökande förebyggande vård som skolans hundar får.

Till hundskolans centrala administrativa verksamhet hänförs allt ekonomiadministrativt arbete, kursverksamhet samt personal- och lönefrågor. Skolans serviceverksamhet omfattar i huvudsak skötsel av mark och byggnader, vissa förråd, inventarier och annan utrustning samt transporter.

Riksrevisionsverket genomförde verksamhetsåret 1973/74 en förvaltningsrevision av skolan. Verket har senare följt upp denna revision. Revisionen omfattade bl. a. en kartläggning av skolans försäljnings- och inköpsrutiner. Härvid konstaterades att de ekonomiadministrativa rutinerna borde ses över.

Skolan utnyttjas alltmer av allmänheten för att få svar på frågor beträffande hundars dressyr, skötsel och vård m. m. För att illustrera detta kan nämnas att hundskolan år 1975 hade över 11 000 studiebesökare. Hundskolan bedömer att dessa tjänster kostar skolan över 100 000 kr. per år.

2.3 Ekonomi m. m.

Hundskolans kostnader skall i princip täckas genom intäkter av sålda produkter och lämnade tjänster. Skolans verksamhet redovisas därför formellt på statsbudgeten som ett 1 000-kronors anslag. Inför skolans omorganisation från anslagsfinansierad till självbärande myndighet uttalade dåvarande departementschefen i prop. 1970:96 att i särskilda fall bör kostnader som inte avser produktion, utbildning, veterinärvård o. d. kunna bestridas genom särskilt anslagna medel. Skolan disponerar för att bl. a. utjämna säsongvariationer en rörlig kredit i riksgäldskontoret om högst 1,5 milj. kr.

Målet att uppnå full kostnadstäckning har inte uppnåtts. Enligt instruktionen för skolan skall dess taxor fastställas efter samråd med riksrevisionsverket. Att fastställa priser för färdigdresserade hundar är enligt skolan en för skolans verksamhet så viktig fråga att taxorna vissa år har underställts regeringen i skolans anslagsframställning. Riksrevisionsverket har ifrågasatt det lämpliga i detta förfaringssätt.

Hundskolan har under perioden 1971/72–1975/76 höjt priset på hundar med i genomsnitt 25 % per hund. Nettoprisindex har under samma period ökat med 43 %. Samtidigt har skolans totala kostnader stigit med ca 80 %. Vidare har kostnaderna för administration ökat medan kostnaderna för hundproduktion minskat procentuellt sett.

Försäljningspriserna på de olika hundtyperna har inte något budgetår täckt

produktionskostnaderna. För att undvika prishöjning har skolan begärt och fått driftbidrag som har täckt underskottet.

Hundskolans totala intäkter har ökat knappt 30 % under perioden 1971/72–1975/76. Intäkterna från hundproduktionen har för samma period ökat med ca 10 %. Vidare har driftbidraget m. m. under samma tidsperiod ökat från 222 000 kr. till 2 857 000 kr. Den totala omslutningen vid skolan var budgetåret 1975/76 ca 8,7 milj. kr. Skolan har för budgetåret 1976/77 erhållit ett driftbidrag på 3 137 000 kr. Regeringen har föreslagit riksdagen (prop. 1976/77:74 bil. 1 s. 210) att driftbidraget skall vara 4 milj. kr. för budgetåret 1977/78.

3 Arbetsgruppen

3.1 Allmänt

Riksdagen beslöt år 1970 att försvarets hundskola skulle finansieras genom intäkter från uppdragsverksamhet. Av uttalanden i samband med beslutet framgår att skolan förutsätts tillämpa en sådan prissättning av sina produkter, tjänster m. m. att avnämarna betalar ett pris som helt täcker kostnaderna. Utgifter och inkomster i skolans verksamhet redovisas över ett förslagsanslag på 1 000 kr.

Arbetsgruppen pekar på att denna anslagskonstruktion medför att statsmakterna normalt inte tar ställning till verksamhetens omfattning. Mynligheten får själv ta ansvaret för att anpassa verksamhetens omfattning till efterfrågan.

Hundskolans intäkter har varit otillräckliga för att helt finansiera verksamheten. Målet, att vara självbärande, har därför inte uppnåtts och det har blivit nödvändigt att skjuta till medel över statsbudgeten för att finansiera verksamheten.

Verksamheten vid hundskolan omfattar tre produktionsgrenar nämligen hundproduktion, kursverksamhet och djursjukvård. I den ekonomiska redovisningen är inte alla kostnader fördelade på dessa verksamhetsgrenar. En stor del av den totala kostnaden ca 34 % redovisas under allmän administration.

3.2 Prispolitik på hundar

Före år 1971, dvs. under den tid skolan ingick i armén, översteg aldrig priset på levererade hundar 5 000 kr. Priset för de hundar som levererades till försvaret var högst 1 000 kr. Enligt försvarets hundskolas instruktion fastställs priset på hundar liksom övriga taxor efter samråd med revisionsverket. De priser som hundskolan tog ut efter beslutet att verksamheten skulle vara självbärande räknades fram genom medverkan av försvarets rationaliseringsinstitut. Arbetsgruppen framhåller att höjningen

av hundpriserna fr. o. m. budgetåret 1971/72 av avnämarna upplevdes som en väl kraftig höjning. Följden blev att vissa kunder minskade sina inköp av hundar eller helt upphörde med dem. Möjligheterna till sådana reaktioner hade berörts i prop. 1970:96 (sid. 62). Där anfördes bl. a. att självfallet måste de nya högre priserna leda till att behov omprövas och bedömningar görs beträffande möjligheterna att täcka behovet av hundar på annat sätt.

Arbetsgruppen menar att avnämarna före prishöjningen förmodligen inte hade klart för sig vilka kostnader som dressyr av hundar för med sig.

Enligt arbetsgruppen har hundskolan i sin prispolitik inte kompenserat sig i tillräcklig utsträckning för de kostnadsökningar som har förekommit. Detta har bidragit till den allt lägre kostnadstäckningen. Som skäl för att inte höja priserna i den takt som skulle ha behövts för att uppnå full kostnadstäckning har skolan anfört risken för att efterfrågan på hundar då skulle minska ytterligare.

Enligt vad arbetsgruppen har erfart har samråd med riksrevisionsverket tagits endast vad gäller taxorna för djursjukvård. Priserna för färdigdresserade hundar har tagits upp i vissa av skolans anslagsframställningar. Arbetsgruppen är dock av den meningen att de prisuppgifter på hundar som har förekommit vid budgetbehandlingen torde ha uppfattats som allmän bakgrundsinformation. Enligt arbetsgruppens uppfattning har skolan haft att självständigt fastställa priserna efter samråd med riksrevisionsverket. Arbetsgruppen framhåller vidare att det undandrar sig dess bedömning om en kraftigare ökning av hundpriserna skulle ha medfört en nedgång i efterfrågan på hundar och hur mycket detta skulle ha påverkat det ekonomiska resultatet.

3.3 Efterfrågan på hundar

Budgetåret 1975/76 levererades 211 färdigdresserade tjänstehundar från hundskolan. Av dessa hundar kom ca 80 % från aveln som bedrivs vid skolan. Hundskolan har hittills inte haft några svårigheter att få avsättning för de högkvalificerade hundtyperna. Tvärtom har efterfrågan på skydds- och ledarhundar överstigit det antal skolan har kunnat få fram. Arbetsgruppen pekar på att om en avnämare av något skäl vill minska eller öka antalet tjänstehundar i sin organisation kan detta få stora konsekvenser för skolans planering av hundproduktionen.

Chefen för armén har redovisat att minhundorganisationen av ekonomiska skäl bör utgå ur krigsorganisationen. Detta innebär att arméns inköp av minhundar från skolan upphör med utgången av budgetåret 1976/77. Vid de kontakter som arbetsgruppen har haft med övriga avnämare inom försvaret har gruppen erfart att deras behov av tjänstehundar kommer att vara oförändrat eller minska något. Arbetsgruppen är av den uppfattningen att inköpspriset för en hund spelar en underordnad roll för avnämarna vid dimensioneringen av hundorganisationens storlek. Av den totala kostnaden för att upprätta, driva och vidmakthålla en hundorganisation torde inköps-

kostnaden för hundar utgöra en mindre del.

Enligt vad arbetsgruppen har erfarit kan rikspolisstyrelsen ta emot så många skyddshundar och skyddshundämnena som hundskolan kan leverera. Synskadades riksförbund har de senaste åren pekat på att det finns möjligheter till en viss ökad avsättning av ledarhundar. Eventuella förändringar i övriga avnämares behov av hundar påverkar enligt arbetsgruppens uppfattning skolans produktion endast marginellt.

För budgetåret 1976/77 har som engångsåtgärd kostnader budgeterats för civilförsvarsstyrelsens inköp av dresserade tjänstehundar från hundskolan. Dessa är avsedda för civilförsvarets krigsorganisation. Arbetsgruppen har inte tagit med eventuella hundar till civilförsvarsstyrelsen i beräkningarna av den framtida hundproduktionen vid skolan.

Arbetsgruppen har bedömt behovet av tjänstehundar för budgetåret 1977/78 och den närmaste tidsperioden därefter till omkring 180 per år varav ca 115 är högkvalificerade tjänstehundar. Av behovet faller ca 60 på försvaret, ca 80 på rikspolisstyrelsen och ca 30 på Synskadades riksförbund.

Hundskolan har enligt vad arbetsgruppen har erfarit förklarat att man f. n. inte kan leverera mer än ca 30 skyddshundar per år till polisen på grund av brister bl. a. på hundar som är lämpliga att dressera. Skolan har vidare inte kunnat leverera det antal ledarhundar som Synskadades riksförbund har behövt. Arbetsgruppen framhåller att om produktionen av minhundar upphör kan förmodligen vissa hundar som annars skulle ha gått till minhunddressyr dresseras till skydds- eller ledarhundar. En produktion vid skolan av mer än ca 30 ledarhundar för Synskadades riksförbund och ca 35 skyddshundar för rikspolisstyrelsen per år bedöms dock inte vara genomförbar under de närmaste budgetåren. Resterande behov på ca 45 skyddshundar måste rikspolisstyrelsen således skaffa genom egen försorg.

Minhundarna har hittills utgjort bas för avelsverksamheten vid hundskolan. Om minhundproduktionen försvinner måste enligt arbetsgruppens mening hundskolan tillföras ca 20 tikar per år för avelsändamål.

Arbetsgruppen har mot bakgrund av vad som har anförts tidigare kommit till den uppfattningen att verksamheten vid hundskolan bör dimensioneras för en produktion på omkring 155 hundar per år, varav ca 135 är tjänstehundar och ca 20 avelstikar.

Hundskolans nuvarande organisation är dimensionerad för en årlig produktion av ca 255 tjänstehundar per år. Skolan har emellertid under senare år endast levererat mellan 200 till 225. Detta beror enligt arbetsgruppen på brister i avelsmaterialet och sannolikt även avelsarbetets inriktning.

Arbetsgruppen menar att inriktningen mot en framtida produktion av ca 155 tjänstehundar måste få organisatoriska konsekvenser. En lägre produktion innebär under alla omständigheter ett intäktsbortfall. Arbetsgruppen anser att det på sikt inte är en framkomlig väg att med konstlade åtgärder upprätthålla en högre efterfrågan på hundar än vad som motsvarar det verkliga behovet.

3.4 Test- och dressyrverksamhet

Hundskolan överväger att se över gränsdragningen mellan test- och dressyrverksamheten. Enligt arbetsgruppens mening skulle detta kunna få till följd att dressyren kan påbörjas tidigare än f. n. Dessutom bör testen av hundar kunna integreras i dressyrverksamheten. Arbetsgruppen delar därvid hundskolans bedömning att detta skulle kunna innebära en bättre hushållning av skolans resurser.

Inom hundskolan finns det enligt arbetsgruppen stora variationer i dressörernas färdigheter. Arbetsgruppen menar därför att en aktivare uppföljning av dressyrverksamheten bör medföra att de erfarenheter som görs kan utnyttjas bättre. Enligt arbetsgruppens mening skulle därvid eventuella brister snabbare kunna rättas till i de olika dressyrmomenten.

3.5 Fodervärdssystem

Fodervärdar rekryteras genom annonser eller bland personer som kontaktar hundskolan och visar intresse för att bli fodervärd. Fodervärdskapet är i princip oavlönat. Lämplig fodervärd kan dock få ett bidrag på högst 700 kr. per hund. Flertalet fodervärdar känner dock inte till denna möjlighet.

Arbetsgruppen har haft kontakt med vissa experter som har betonat valp-tidens betydelse för hundens fortsatta utveckling. Dessa har vidare satt i fråga hundskolans fodervärdssystem och har framhållit vikten av att ha en kunnig kår av fodervärdar, som under en lång tidsperiod förbinder sig att ta emot hundar. F. n. ställer majoriteten av fodervärdarna upp bara en gång. Experterna anser dels att viss instruktions- och utbildningsverksamhet måste skapas för fodervärdar, dels att fodervärdarna måste erbjudas visst arvode för sitt arbete. Arbetsgruppen anser att en sådan konstruktion bör övervägas. Gruppen har vidare anfört att man bör undersöka om det är lämpligt att låta dräktiga tikar föda valpar hos fodervärdar.

3.6 Avelsarbete m. m.

Det avelsarbete som hundskolan hittills har bedrivit anses inte ha medfört någon väsentlig förbättring av aveln. Kassationen av hundar överstiger alltså 50 %.

Arbetsgruppen är en av den uppfattningen att avelsarbetet vid skolan måste fortsätta. Enligt arbetsgruppens mening bör utomstående expertis anlitas för att följa upp avelsresultatet och därmed på sikt medverka till en sänkning av kassationsprocenten.

Hundskolan har under tiden för gruppens arbete tagit kontakt med genetisk expertis för att undersöka om det är möjligt att med vetenskaplig hjälp förbättra avelsresultatet. Enligt vad arbetsgruppen har erfarit har därvid framkommit att vissa förbättringar kan göras i avelsarbetet.

Hundskolan har begärt 750 000 kr. till ett projekt för avelsbefrämjande

arbete. Av förslaget framgår bl. a. att det redan inom en treårsperiod torde vara möjligt att uppnå ett väsentligt bättre avelsresultat om de erfarenheter som finns inom husdjursaveln i övrigt utnyttjas.

3.7 Kursverksamhet

Kursverksamheten vid hundskolan omfattar ett stort antal kurser av olika typer och riktar sig till flera olika kategorier av kursdeltagare. Många av dessa kurser genomförs utan samband med att hundar levereras men det förekommer ett antal introduktionskurser i samband med att hundar överlämnas till avnämarna. Arbetsgruppen anser att den senare typen av kurser har så nära samband med hundproduktionen att kostnaderna för dessa inte borde redovisas separat utan som en del i hundproduktionen.

Kursverksamheten vid hundskolan visar enligt den ekonomiska redovisningen som regel ett visst överskott. I denna redovisning används antalet elevdagar som grund vid fördelning av kostnader på de enskilda kurserna oavsett antalet deltagare i kursen. Arbetsgruppen ifrågasätter det lämpliga i att genomföra kurser med alltför få deltagare. Gruppen är av den uppfattningen att en mer rättvisande fördelning av kostnaderna skulle visa ett ekonomiskt underskott för sådana kurser. Ett argument för att trots allt genomföra kurser med få deltagare är att kostnaderna för kurserna till största delen är fasta och varje intäkt förbättrar skolans totala ekonomi. I den mån argumentet är riktigt anser arbetsgruppen att detta snarast tyder på att skolan även på detta område har en viss överkapacitet.

3.8 Djursjukhus

Enligt hundskolans årsredovisning för budgetåret 1975/76 var kostnaderna för djursjukvården 1 450 000 kr. Intäkterna av djursjukvård för samma tid var 778 000 kr. Dessa utgjordes nästan uteslutande av intäkter för vård av privata djur.

Taxorna för vård av privata djur skall liksom övriga taxor fastställas av hundskolan efter samråd med riksrevisionsverket. I praktiken tillämpas de taxor som används vid andra djursjukhus i landet. Detta motiveras av skolan med att taxorna är styrda av dels konkurrensförhållanden, dels försäkringsbolagens bestämmelser. Hundskolan framhåller att arbetet vid djursjukhusets stordjursdel utförs med full kostnadstäckning.

Riksrevisionsverket framhöll vid verkets förvaltningsrevision av hundskolan bl. a. att fördelningen av kostnaderna mellan djursjukhusets olika verksamhetsgrenar inte föreföll vara helt rättvisande. På grund av att hyreskostnaden för djursjukhuset, alla servicekostnader och huvuddelen av sjukhusets del av kostnaderna för skolans centrala administration har fått belasta den egna djursjukvården, belastar en oproportionerligt stor del av kostnaderna skolans egen djursjukvård. Riksrevisionsverket menade att en

rättvisande fördelning av samkostnaderna mellan den interna och den externa vården skulle innebära att de kostnader som påförs den externa vården skulle bli högre än vad som framgår av årsredovisningarna. Den taxesättning som tillämpas skulle därför i verkligheten innebära ett underskott för den externa djursjukvården.

Arbetsgruppen framhåller att det är otillfredsställande om förhållandena är sådana att vissa kostnader för den externa djursjukvården belastar produktionen av hundar. Arbetsgruppen anser att riksrevisionsverkets förmodanden om en oproportionerligt stor kostnadsbelastning på vården av egna hundar är välgrundade. Detta inte minst mot bakgrunden av att omkring 75 % av antalet behandlingsdagar vid stationär klinik tas i anspråk för privata djur, medan kostnaden för externvården av hundskolan har beräknats till bara ca 45 % av djursjukhusets totala kostnader. Samtidigt bör dock uppmärksammas att poliklinikbesöken helt domineras av hundskolans hundar och att veterinärenhetens arbete till stor del inriktas på förebyggande vård. Detta har enligt arbetsgruppen sannolikt legat till grund för kostnadsfördelningen.

Arbetsgruppen pekar på att veterinärintsaterna för skolans egna hundar är intensiva och ifrågasätter om det är nödvändigt med de dagliga ronderna i valpstall m. m. och den årliga medicinska genomgången vid skolan. Chefen för hundskolan har beträffande veterinärbehovet framfört att ett absolut minimum för att klara skolans behov av hundsjukvård är en veterinär och två veterinärbiträden.

Arbetsgruppen framhåller att om gruppens förslag genomförs så kan hundproduktionen komma att minska till ca 70 % av dagens produktion. Skolans efterfrågan på veterinärintsater för de egna djuren kommer då att minska. Djursjukhuset skulle därmed bli ytterligare överdimensionerat för hundskolans behov. Arbetsgruppen ifrågasätter därför om det inte vore lämpligt att skilja verksamheten vid djursjukhuset från skolans övriga verksamhet. Arbetsgruppen föreslår att förhandlingar tas upp med exempelvis Sollefteå kommun eller Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus om att överta huvudmannaskapet för djursjukhuset. Hundskolan skulle i sådant fall anlita djursjukhusets tjänster vid behov och betala för tjänsterna enligt gällande taxor eller enligt särskilt avtal. Arbetsgruppen anser att uppkomna underskott i denna verksamhet under alla förhållanden bör täckas av stiftelsen eller annan huvudman.

3.9 Ekonomi

Arbetsgruppen räknar med en produktion vid hundskolan av 155 hundar, varav 135 är tjänstehundar. Detta innebär en minskad försäljning av tjänstehundar fr. o. m. budgetåret 1977/78. Arbetsgruppen har beräknat intäkterna av hundförsäljningen för denna hundproduktion för budgetåret 1977/78 till ca 2 330 000 kr. För de ca 20 hundar som hundskolan tar fram

för den egna avelsverksamheten får skolan inga direkta försäljningsintäkter. Övriga intäkter av tjänster som hänger samman med hundproduktionen beräknas till ca 550 000 kr. De totala intäkterna för verksamhetsgrenen hundproduktion blir enligt arbetsgruppens beräkningar ca 2,9 milj. kr.

I anslagsframställning för budgetåret 1977/78 har hundskolan beräknat intäkterna för övriga verksamhetsgrenar. Intäkterna för kursverksamheten bedöms uppgå till 400 000 kr., för djursjukhus till 850 000 kr. och för allmän administration till 160 000 kr. De totala intäkterna för budgetåret 1977/78 för hundskolan blir enligt dessa beräkningar ca 4,3 milj. kr.

Enligt arbetsgruppens uppfattning har skolan fått en alltför stor organisation i förhållande till sina avsättningsmöjligheter. Gruppen är medveten om att det kan vara svårt för hundskolan att snabbt anpassa sin organisation till den minskade efterfrågan. Denna anpassningsprocess är dock nödvändig och torde enligt gruppens mening behöva ske under ett antal år. Arbetsgruppen utgår dock från att totalt anställningsstopp omedelbart införs. Därigenom kan personalkostnaderna minskas med 200 000 kr. redan under budgetåret 1977/78. Bland kostnaderna för materiel och tjänster måste det enligt arbetsgruppens mening finnas poster som i hög grad varierar med hundproduktionens omfattning. Arbetsgruppen uppskattar att dessa kostnader för budgetåret 1977/78 uppgår till 500 000 kr.

Hundskolan har i sin anslagsframställning för budgetåret 1977/78 räknat med kostnader på ca 9,6 milj. kr. Av dessa kostnader svarar hundproduktionen för 4 367 000 kr., kursverksamheten för 361 000 kr., djursjukvården för 1 719 000 kr. och allmän administration för 3 022 000 kr.

Hundskolan har begärt 750 000 kr. för avelsfrämjande arbete under en treårsperiod. Arbetsgruppen är av den meningen att viss del av denna verksamhet bör ses som ett naturligt led i en uppföljning och utvärdering av den egna produktionen. Enligt arbetsgruppens uppfattning bör för detta ändamål ca 150 000 kr. per år belasta skolans budget.

Mot bakgrund av förutvarande resonemang uppskattar arbetsgruppen hundskolans totala kostnader för budgetåret 1977/78 till ca 9,1 milj. kr.

Enligt gruppens beräkningar skulle hundskolans totala underskott för budgetåret 1977/78 bli 4,8 milj. kr. Av detta kan en inte ringa del hänföras till djursjukhusets verksamhet. Djursjukhusets totala kostnader har inte belastats med någon del av kostnaderna för skolans allmänna administration. Vid en fördelning av dessa på de övriga verksamhetsgrenarna i samma proportioner som övriga kostnader beräknar arbetsgruppen att ca 782 000 kr. faller på djursjukhuset. De totala kostnaderna för djursjukvården inkl. administration skulle då bli ca 2,5 milj. kr.

Hundskolan har som intäkt av den externa djursjukvården för budgetåret 1977/78 budgeterat 850 000 kr. Med hänsyn till den beräknade totalkostnaden för djursjukvården betyder detta enligt arbetsgruppen att djursjukvården belastar skolans övriga verksamhet med ca 1 650 000 kr. Underskottet vid djursjukhuset utgörs av skillnaden mellan detta belopp och värdet

av veterinärtjänster och djursjukvård åt skolans hundar. Det senare värdet är enligt arbetsgruppen troligen väsentligt lägre än 1 650 000 kr. Volymen av dessa tjänster för skolans egna hundar bedöms av arbetsgruppen som onödigt hög. Om djursjukhuset fördes över till annan huvudman skulle det enligt arbetsgruppens mening förmodligen vara tillräckligt att hundskolan köpte veterinärtjänster m. m. för sammanlagt ca 500 000 kr. Gruppen finner det rimligt med hänsyn till vad som har framförts tidigare om djursjukvård att ca 800 000 kr. inte skulle behöva belasta hundskolans ekonomi.

Arbetsgruppen anser att hundskolans underskott för budgetåret 1977/78 därvid skulle kunna reduceras till ca 4 milj. kr. Enligt arbetsgruppens uppfattning bör det under de tre följande budgetåren vidare vara möjligt att minska underskottet med 1 milj. kr. per år. För att ge hundskolan klara, långsiktiga planeringsförutsättningar föreslår arbetsgruppen att statsmakterna binder sig för en fyraårig ram beträffande driftbidrag till skolan. Enligt arbetsgruppen bör vidare driftbidraget räknas upp med nettoprisindex på samma sätt som gäller för försvarsramen. Vidare föreslår man att hundskolans rörliga kredit höjs till 2 milj. kr. för att utjämna betalningsförskjutningar mellan olika budgetår.

Om den föreslagna avlyftningen av 800 000 kr. från djursjukhuset inte kan realiseras anser arbetsgruppen att hundskolan bör öka intäkterna genom prishöjningar inom alla verksamhetsgrenar med genomsnittligt ca 20 %. Inom de angivna planeringsförutsättningarna bör hundskolan enligt gruppens mening själv ta ansvaret för sin ekonomi. De alternativ som därvid står till hundskolans förfogande är enligt gruppen bl. a. prishöjningar och den takt med vilken den organisatoriska anpassningen genomförs.

De redovisade beräkningarna är gjorda i pris- och löneläge februari 1976.

3.10 Övrigt

Riksrevisionsverket har riktat viss kritik mot hundskolans redovisningssystem bl. a. för att det ger ett dåligt underlag för mer differentierad pris-sättning och för beslut rörande produktionens framtida inriktning. Hundskolan har för sin del ansett att systemet ger skolan tillräckligt underlag för beslut. Arbetsgruppen har kunnat konstatera att stora svårigheter finns att ur redovisningssystemet ta fram underlag för analyser m. m. Arbetsgruppen har därför varit hänvisad till att i flera fall basera sina överväganden på bedömningar och inte på uppgifter hämtade ur redovisningen.

Arbetsgruppen förutsätter att hundskolans ledning – med de diskuterade nya planeringsförutsättningarna bl. a. vad gäller minskad produktion – kommer att vidta nödvändiga åtgärder för att ytterligare effektivisera och rationalisera verksamheten.

Möjligheterna att förlägga uppfödning av försöksdjur till hundskolan har undersökts av arbetsgruppen. Det underlag som hittills har kommit fram pekar på att detta är genomförbart och skulle kunna innebära sysselsättning

för en mindre del av dem som blir övertaliga vid en minskad produktion. Med hänsyn till rådande konkurrensläge anser emellertid arbetsgruppen att det inte är sannolikt att denna verksamhet kan ge ett överskott utan troligen istället skulle försvaga skolans ekonomi.

Arbetsgruppen har erfarit att det råder stort underskott på karantänplatser för importerade hundar. Att starta en karantänverksamhet anses således kunna innebära en potentiell möjlighet att kunna utnyttja en del av den överkapacitet som den minskade hundproduktionen medför. Frågan om karantänplatser utreds f. n. av utredningen rörande karantänverksamheten för djur.

Arbetsgruppen ifrågasätter nu gällande ordning att chefen för försvarets hundskola biträder chefen för armén vid inspektion av hundväsendet inom försvaret. Enligt gruppens mening finns en latent intressekonflikt eftersom det vid inspektionen avgörs om en hund skall godkännas som tjänstehund. Arbetsgruppen anser att en avveckling av minhundorganisationen inte påkallar någon förändring av försvarets materielverks uppgifter.

Enligt arbetsgruppens uppfattning kommer försvaret sannolikt att vara skolans största kund även i fortsättningen. Gruppen föreslår därför inte någon ändrad departementstillhörighet.

4 Remissyttranden

4.1 Allmänt

Flertalet remissinstanser biträder eller lämnar huvudpunkterna i arbetsgruppens förslag utan erinran. Vissa avvikande meningar och förslag förs dock fram under de olika delavsnitten.

Försvarets rationaliseringsinstitut anser att arbetsgruppens förslag inte är så utformat att skolan får klara och rimliga förutsättningar för driften medan styrelsen för försvarets hundskola anser att arbetsgruppens förslag inte är sakligt motiverade. Förslagen innebär enligt styrelsen att hundskolan inom en inte avlägsen framtid måste läggas ner. Styrelsen hävdar att det föreligger ett samhällsintresse av att en statlig institution av det slag hundskolan representerar finns kvar i landet. Liknande synpunkter förs fram av länsstyrelsen i Västernorrlands län, Västernorrlands läns landsting, Sollefteå kommun, TCO-S och SACO/SR. Synskadades riksförbund ser det som angeläget att man ser över verksamheten vid hundskolan så att ett större antal ledarhundar kan dresseras. Överbefälhavaren anser att försvarets hundskola så snart som möjligt bör ges en rationell organisation anpassad till produktionens omfattning. Försvarets materielverk anför att hundskolans existens är motiverad även av det skälet att totalförsvarets ersättningsbehov av hundar i krig då kan tryggas genom en hunddepå.

4.2 Prispolitik på hundar

Vissa remissinstanser framför att skolan måste höja sina priser avsevärt om principen om full kostnadstäckning skall följas. Detta skulle enligt försvarets materielverk, styrelsen för försvarets hundskola och rikspolisstyrelsen vara olyckligt eftersom det bl. a. skulle verka kraftigt prishöjande på den allmänna marknaden. Materielverket anser att en ytterligare effekt härav kan bli att den nödvändiga kontrollen av avelsverksamheten och det enskilda hundmaterialets lämplighet för dressyr går förlorad. Vissa remissinstanser pekar på att en ökning av priset på hundar kommer att verka hämmande på efterfrågan. Försvarets rationaliseringsinstitut anser i likhet med arbetsgruppen att hundskolan bör ta ut full kostnadstäckning vid försäljning av hundar. Liknande synpunkter förs fram av länsstyrelsen i Västernorrlands län.

4.3 Efterfrågan på hundar

I fråga om produktionsprocessen delar riksrevisionsverket arbetsgruppens uppfattning att bristen på ämnen för dressyr begränsar hundskolans möjligheter att dressera skyddshundar. Verket anför bl. a. att produktionen av skydds- och bevakningshundar principiellt kan läggas upp enligt två alternativ. Det ena alternativet utgår från antalet skyddshundar och det andra från antalet bevakningshundar som mål för produktionen. Om målet för produktionen anges i enlighet med det första alternativet kan det finnas behov av att köpa dressyrämnen. I det andra alternativet kan produktionsmålet nås med egen avel. Riksrevisionsverket förordar det andra alternativet. En viss överproduktion av bevakningshundar anses i vissa lägen bli nödvändig eftersom efterfrågan på bevakningshundar är litet. Bara hundar som med mycket stor sannolikhet kan gå vidare som skyddshund bör därför köpas in och dressyren i övrigt utföras med unghundar ur egen avel.

Verket anser vidare att det antalsmässiga målet för dressyr av skyddshundar inte bör preciseras. I stället bör inom ramen för avsedd produktion av bevakningshundar största möjliga antal unghundar efter test dresseras för att bli skyddshundar.

Enligt försvarets rationaliseringsinstituts mening innebär den stora andelen högkvalificerade hundar som förutsätts i skolans framtida avsättningsvolym att man endast i begränsad omfattning kan minska skolans dressyrverksamhet. Enligt institutets bedömning är det endast möjligt att minska produktionskapaciteten i övrigt om den egna aveln upphör. En sänkt produktionskapacitet innebär att hundskolan varken kan uppnå arbetsgruppens avsättningsmål eller tillgodose efterfrågan på högkvalificerade hundar. Enligt institutet bör produktionskapaciteten dimensioneras

efter den väntade efterfrågan så att skolan ges förutsättningar att producera skydds- och ledarhundar.

Institutet pekar vidare på att avsättningsmöjligheterna för tikar som tagits fram genom egen avel blir mycket små då minhundproduktionen upphör. Till övrig dressyr används i huvudsak hanhundar. För att kunna producera avsättningsbara hundar ur egen avel får hundskolan således ett stort överskott av tikar och hundar lämpade för lågkvalificerad dressyr.

Arbetsgruppen har beräknat försvarsmaktens behov av tjänstehundar den närmaste tiden till 64 per år. Överbefälhavaren framhåller att försvarets behov är högst 55 tjänstehundar per år. Han anför vidare att pågående utredning om behovet av hundar inom vakt- och bevakningstjänsten inom försvaret kan ge till resultat att behovet av hundar ytterligare minskar. Liknande synpunkter förs fram av försvarets rationaliseringsinstitut. Enligt styrelsens för försvarets hundskola uppfattning föreligger ett större behov av olika slag av tjänstehundar än vad som hittills har dokumenterats. Styrelsen framhåller vidare att genom att minhundarna avvecklas kan aveln inriktas mot att producera ämnen till skydds- och ledarhundar. Rikspolisstyrelsen har angett ett årligt behov av 80 hundar och Synskadades riksförbund har framfört önskemål om fler än 30 ledarhundar per år. Civilförsvarsstyrelsen anser liksom arbetsgruppen att produktionen av hundar för civilförsvaret inte skall utgöra grund för planering av hundskolans fortsatta verksamhet. Rikspolisstyrelsen framhåller att eftersom hundskolan inte haft möjligheter att tillgodose polisväsendets behov av hundar måste styrelsen köpa större delen av sina hundar i öppna marknaden. Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser att statliga tjänstehundar i första hand bör levereras från hundskolan. Genom bortfallet av minhundar bör hundskolan enligt länsstyrelsens mening få goda möjligheter att leverera det antal hundar som rikspolisstyrelsen behöver. Länsstyrelsen anser därför att den framtida hundproduktionen vid skolan bör vara ca 200 per år, varav fler än 20 bör utgöra avelstikar. Västernorrlands läns landsting, Sollefteå kommun och TCO-S anför liknande synpunkter. TCO-S anser härutöver att statsmakterna måste undersöka om det finns ytterligare behov av tjänstehundar hos avnämarna. Synskadades riksförbund anser att om minhundsproduktionen bortfaller bör de frigjorda resurserna användas till en utökad produktion av bl. a. ledarhundar. En utökad produktion av ledarhundar skulle enligt förbundets mening med största säkerhet även öka efterfrågan på dessa.

4.4 Test- och dressyrverksamhet

Försvarets rationaliseringsinstitut biträder arbetsgruppens förslag beträffande test- och dressyrverksamheten. Synskadades riksförbund understryker behovet av en bättre utbildning, fortbildning

och internationellt utbyte för dressörerna. Lantbruksstyrelsen finner det angeläget att genomföra projektet för avelsbefrämjande arbete, eftersom hundskolans test- och dressyrmeter länge varit normgivande för svensk brukshundsverksamhet i allmänhet. Styrelsen för jordbrukets högstskolor och statens veterinärmedicinska anstalt anser att en förbättrad produktionsekonomi av hundar på sikt endast kan uppnås genom ett testsystem som medger ett tidigt urval av hundar.

4.5 Fodervärdssystem

Lantbruksstyrelsen biträder arbetsgruppens förslag om att ett fodervärdssystem med permanenta fodervärdar bör prövas. Liknande synpunkter framförs av Synskadades riksförbund som även framhåller att fodervärdarna i första hand bör rekryteras bland hundkunniga personer. Fodervärdarna bör dessutom erhålla viss ersättning. SACO/SR biträder arbetsgruppens förslag att en ökad satsning på instruktions- och utbildningsverksamheten och en arvodering av fodervärdarna bör prövas. Generaltullstyrelsen delar arbetsgruppens uppfattning om valptidens betydelse för hundens fortsatta utveckling. Enligt styrelsens uppfattning bör man därför om möjligt frånga nuvarande fodervärdssystem vad gäller anskaffning av dressyrämnen till narkotikahundar. Styrelsen för försvarets hundskola anser för sin del att föreslaget fodervärdssystem inte är praktiskt genomförbart.

4.6 Avelsarbete m. m.

Styrelsen för försvarets hundskola och SACO/SR delar inte arbetsgruppens bedömning vad gäller förbättring av avelsresultatet. Försvarets rationaliseringsinstitut, generaltullstyrelsen, lantbruksstyrelsen, styrelsen för jordbrukets högstskolor och statens veterinärmedicinska anstalt, TCO-S och SACO/SR har inget att erinra mot förslaget till ett förbättrat avelsarbete. Generaltullstyrelsen framhåller att ett vetenskapligt avelsarbete inte enbart är en angelägenhet för hundskolan och dess statliga avnämare utan också bör ses i större sammanhang. Lantbruksstyrelsen pekar på den extremt höga kassationsprocenten av hundar vid skolan och anser det helt nödvändigt att dessa förhållanden ändras. Detta torde endast kunna ske genom att forsknings- och försöksverksamhet leder till ändrade urvals- och avelsmetoder. Styrelsen tillstyrker därför gruppens förslag. Styrelsen för försvarets hundskola pekar på att svårigheter att nå goda resultat på mentalsidan beror på att inga mätmetoder för mentaltest av hundar i genetiska sammanhang hittills har förelegat. Skolan har därför inlett ett samarbete med andra institutioner för att ytter-

ligare förbättra avelsresultatet. Styrelsen anser vidare att 750 000 kr. för avelsbefrämjande verksamhet bör tilldelas särskilt.

Försvarets rationaliseringsinstitut framhåller att statsmakterna bör vara beredda på att finansiera tjänstehundsavel och därmed sammanhängande forskning med särskilt anslagna medel om starka skäl föreligger för sådant arbete.

4.7 Kursverksamhet

Överbefälhavaren finner det angeläget ur totalförsvarssynpunkt att nuvarande utbildning av medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer bibehålls. Enligt styrelsen för försvarets hundskola bidrar kursverksamheten till att profilera skolans ställning som läroanstalt och det finns därför såväl skäl som möjligheter att fördjupa och utveckla denna verksamhetsgren. Rikspolisstyrelsen förutsätter att vissa tjänster från hundskolan kan få påräknas även i fortsättningen till utbildningsverksamheten vid polishundsektionen i Sollefteå. Länsstyrelsen i Västernorrlands län framhåller att hundskolan i sin kurs- och kontaktverksamhet verkar som ett serviceorgan för hundhållningen i landet och finner det därför troligt att behovet av kurser vid hundskolan i framtiden kommer att öka. Synskadades riksförbund anser beträffande introduktionskurserna för blivande ledarhundsinnehavare att det måste vara ett krav att kurserna inte omfattar för många deltagare. Generaltullstyrelsen anför liknande synpunkter beträffande grundkurser för nar-kotikahundförare i tullverket och förutsätter att denna utbildning bedrivs som hittills.

4.8 Djursjukhus

Arbetsgruppen har ifrågasatt om inte veterinärintsätserna på skolans egna hundar är överdrivna. Denna uppfattning delas inte av styrelsen för försvarets hundskola, styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt, Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus och SACO/SR. Man framhåller bl. a. att veterinärintsätserna till stor del är av förebyggande karaktär och att goda resultat har uppnåtts. Enligt hundskolans mening har detta lett till en sänkning av antalet stationära behandlingsdagar för skolans hundar. Detta har gett till resultat att fler vårdplatser har kunnat friställas för privata djur.

Arbetsgruppen har diskuterat om det inte vore lämpligt att skilja djursjukhuset från hundskolans övriga verksamhet och föra över sjukhuset till annan huvudman. Flertalet av remissinstanserna delar inte arbetsgruppens uppfattning i denna fråga. Överbefälhavaren anser att försvarets hundskola och djursjukhuset utgör en så integrerad enhet att det inte finns

anledning att skilja enheterna åt enbart för att komma till rätta med problemet med fördelningen av kostnaderna. Försvarets rationaliseringsinstitut bedömer att det vore svårt att hitta en intressent som är villig att ta över verksamheten vid djursjukhuset. Enligt institutets bedömning ger vården av privata djur ett positivt täckningsbidrag och är därför ekonomiskt motiverad. Institutet föreslår därför att hela djursjukhuset ska stå kvar under skolans huvudmannaskap. Institutet anser vidare att om restriktioner i fortsättningen innebär att särkostnaderna inte kan täckas bör vården av privata djur bara behållas om förlusten täcks genom speciella statliga eller kommunala bidrag.

Styrelsen för försvarets hundskola delar inte arbetsgruppens uppfattning om att djursjukhuset bör skiljas från skolan. Som motiv anføres bl. a. att en gemensam organisation för hundskolan och privat djursjukvård har inneburit att en stor enhet har bildats varigenom klinisk erfarenhet har kunnat samlas. Dessutom har ekonomiska möjligheter skapats för samordning på detta område. Genom denna samordning har enligt styrelsen intäkter erhållits som täcker särkostnaderna för den privata djursjukvården. Styrelsen framhåller vidare att det föreligger svårigheter att få fram underlag för prissättning på vården. När det gäller den privata djursjukvården har hundskolan följt den prissättning som tillämpas vid övriga djursjukhus. Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Västernorrlands läns landsting och Sollefteå kommun anser mot bakgrund dels av den förordade produktionen av tjänstehundar, dels av förslaget om att föda upp försöksdjur att djursjukhuset inte är överdimensionerat för hundskolans behov och att djursjukhuset även i framtiden bör ingå i skolan. Länsstyrelsen pekar vidare på att riksdagens jordbruksutskott bl. a. har förordat att en utredning ska tillsättas med uppgift att studera statens engagemang i sluten djursjukvård. I avvaktan på resultat av denna utredning bör hundskolan enligt länsstyrelsen erhålla särskilda statliga medel för att täcka eventuella underskott. Lantbruksstyrelsen anser det nu olämpligt att fatta beslut om djursjukhusets anknnytning till hundskolan med hänsyn till kommande utredning om sluten djursjukvård. Styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt anför liknande synpunkter men förordar dock att hundskolan kvarstår som huvudman för djursjukvården. Styrelsen för jordbrukets högskolor anser vidare att man bör förbättra ekonomin dels genom en skälig höjning av taxorna, dels genom att utverka bidrag från kommuner inom djursjukhusets upptagningsområde. S y n s k a d a d e s r i k s f ö r b u n d anser att verksamheten vid djursjukhuset bör finansieras med samhällsmedel. Förbundet understryker vidare att det är angeläget att djursjukhuset är knutet till hundskolan med tanke på den avelsverksamhet som skolan bedriver. Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus framhåller att den integrerade institutionen hundskolan med djursjukhuset är ett förmåligt veterinärcentrum, varför stiftelsen finner tan-

ken på att skilja hundskolan och djursjukhuset absurd. Stiftelsen menar att dess roll har varit och är att stödja denna institution. Stiftelsen kan heller inte förstå tankegången att Sollefteå kommun och den enbart för uppbyggnaden av stor-djursdelen skapade stiftelsen skulle bättre än nuvarande huvudmän kunna svara för djursjukhuset. T C O - S anser att om djursjukhusets verksamhet skiljdes från hundskolan skulle detta resultera i avsevärt högre kostnader än i nuläget, eftersom vissa servicefunktioner då inte kan samutnyttjas med skolan. S A C O / S R ifrågasätter om det är rimligt att betrakta djursjukhuset som en fristående verksamhetsgren i den ekonomiska redovisningen. Kostnaderna för att köpa såväl den rena djursjukvården som för förebyggande vård från ett friliggande sjursjukhus skulle enligt förbundet, förmodligen inte vara mycket lägre än vad som idag belastar djursjukvården i hundskolans budget. Förbundet anser vidare att skolan bör beakta möjligheten att av kommuner i djursjukhusets upptagningsområde begära anslag för att täcka framför allt kostnaderna för jourberedskapen.

Riksstyrelsen instämmer i arbetsgruppens rekommendation att djursjukhuset bör skiljas från hundskolan. Om detta inte kommer till stånd anser verket att kostnadsfördelningen mellan sjukhusets olika verksamheter och kunder bör göras mer rättvisande. Hundskolans sjukvård för de egna djuren minskar i omfattning då hundproduktionen minskar. Om vården i nuläget är för intensiv kan en ytterligare minskning komma ifråga. En större del av samkostnaderna bör därför enligt verket belasta den externa djursjukvården. Kan inte täckning erhållas från stiftelsen eller annan måste därför taxorna enligt verkets uppfattning höjas.

4.9 Ekonomi

Den föreslagna principen om full kostnadstäckning vid försäljning av skolans produkter har medfört invändningar från ett antal remissinstanser. Riksstyrelsen har dock inte något att erinra mot arbetsgruppens uppläggning och förslag till genomförande. Överbeivaren anser att hundskolan fortsättningsvis bör drivas efter affärsmässiga principer med en uttalad strävan att verksamheten skall bli självbärande. Han framhåller vidare att skolans verksamhet inte bör finansieras inom det militära försvarets ram. Enligt hans mening bör endast inköp av försvarsmaktens hundar och köp av tjänster från skolan belasta försvarsanslagen. Försvarets rationaliseringsinstitut anser att driftbidrag inte bör förekomma. Skolans kostnader bör täckas med försäljningsintäkter. Institutet anser dock att hundskolan bör kunna få anslag för vissa speciella uppgifter. Dessa anslag bör tillskjutas för preciserade ändamål och inte som driftbidrag. Institutet påpekar att hundskolan som statlig myndighet har en ogynnsam ställning jämfört med om verksamheten hade bedrivits i bodelsform. Merkostnader som skolan har på grund av sin driftform och lo-

kalisering bör enligt institutet kunna täckas genom särskilt anslagna medel. Institutet anser vidare att bolagsformen bör tas upp till ny prövning.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län och Västernorrlands läns landsting delar med utgångspunkt i riksdagsbeslutet om fullständig självfinansiering arbetsgruppens uppfattning att det är nödvändigt att priserna på försålda hundar höjs. Vidare framhålls att om självfinansiering skall gälla måste avnämargrupperna ges ekonomiska förutsättningar härför.

Arbetsgruppens ekonomiska beräkningar kritiserar av styrelsen för försvarets hundskola som bl. a. anför följande. Vid en 40-procentig minskning av verksamheten vid skolan beräknas kostnaderna inom den direkta hundproduktionen minska med 1,4 milj. kr. Besparingar inom djursjukvård och allmän administration uppkommer däremot inte. Arbetsgruppen anser att den administrativa organisationen är för stor. Styrelsen anser att besparingar inom såväl djursjukvård som inom den allmänna administrationen teoretiskt kan uppnås. Realistiska förutsättningar för att skapa en sådan situation föreligger dock inte. Styrelsen bestrider arbetsgruppens uppfattning att privata djursjukvården är en belastning för skolans ekonomi och framhåller att den kan försvaras så snart den lämnar bidrag för att täcka de gemensamma kostnaderna. Om djursjukhuset upprättade egen administration och hundskolan köpte tjänster därifrån bedöms högst 100 000 kr. kunna sparas in. Av arbetsgruppens besparingsprogram om ca 5,5 milj. kr. under en femårsperiod kan styrelsen därför endast godta 1,4 milj. kr., varav 900 000 kr. är personalkostnader.

Styrelsen anser när det gäller skolans finansiering att den inte i sin helhet bör vara självbärande. Styrelsen föreslår att hundskolan i fortsättningen tilldelas årliga anslag som relateras till bestämda kostnader. Anslaget bör täcka kostnaderna för personalen utom dressyrpersonal, hyra m. m. och administration. Kostnader som är hänförliga till själva produktionen bör däremot täckas av intäkter från försäljning av hundar. Vid beräkning av anslagstilldelningen skall driften av djursjukhuset och kursverksamheten undantas. Dessa enheter bör med vissa undantag även i fortsättningen genom prissättningen drivas så att full kostnadstäckning nås. Beträffande djursjukhuset anser styrelsen att detta bör komma i samma ställning som det statliga djursjukhuset i Skara och således få ett anslag som motsvarar två tredjedelar av intäkterna från den privata vården. Även vissa kurser bör få anslag. Styrelsen föreslår att övergången från bidrag till anslag införs budgetåret 1978/79. Vidare begär styrelsen för budgetåret 1977/78 ett driftbidrag om 5 524 000 kr. till skolan.

Generaltullstyrelsen erinrar om att styrelsen i sitt yttrande år 1970 över förslaget till omorganisation av hundskolan anmälde viss tveksamhet rörande förslaget att driva skolan i affärsmässiga former. Erfarenheten under den tid skolan har drivits på detta sätt synes enligt styrelsens mening bekräfta att den nya driftformen inte haft uteslutande positiva kon-

sekvenser. Försvarets materielverk och LO anser att den hittills uttalade målsättningen att skolans verksamhet skall vara självbärande bör omprövas. Sollefteå kommun, TCO-S och SACO/SR anför liknande synpunkter och ifrågasätter om inte hundskolan bör få anslag istället för bidrag. TCO-S diskuterar möjligheten att ge hundskolan ett anslag för lönekostnaderna. Enligt SACO/SR bör hundskolan löpande få medel för att bestrida kostnaderna för administration av det centrala hundväsendet.

4.10 Övrigt

Försvarets rationaliseringsinstitut framhåller den betydelse *hundskolans styrelse* och dess sammansättning har haft för verksamheten. Enligt institutets mening är det rimligt att skolans kunder genom styrelserepresentation har insyn i verksamheten. Kunderna bör dock inte ha majoritet i styrelsen. Institutet framhåller även att företagsekonomisk kompetens bör finnas representerad i styrelsen.

Riksrevisionsverket delar arbetsgruppens synpunkter på hundskolans *redovisningssystem*. Verket vill dessutom betona vikten av att redovisningen därför utformas så att den ger väsentlig information för analyser och kalkyler.

Enligt länsstyrelsen i Västernorrlands län är det väsentligt att hundskolan bereds möjligheter till fortsatt framsynt *produktionsutveckling* och effektiv *marknadsföring*. Liknande synpunkter framförs av försvarets rationaliseringsinstitut, Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus och TCO-S.

Beträffande *uppfödning av försöksdjur* vid hundskolan anser försvarets rationaliseringsinstitut att denna måste ses som en från skolan fristående verksamhet. Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Västernorrlands läns landsting och Sollefteå kommun anser att staten bör ha fullständig insyn och kontroll när det gäller uppfödning och användning av hundar som försöksdjur. Därför utgör hundskolan en mycket lämplig institution eftersom det där finns flera av de förutsättningar som krävs för en god uppfödning. Denna bedöms ge sysselsättning åt 10–20 personer. För Sollefteåregionen skulle detta enligt länsstyrelsen och landstinget innebära ett angeläget tillskott av arbetstillfällen. Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus, LO och TCO-S framför liknande synpunkter. Synskadades riksförbund avvisar för sin del tanken på att förlägga uppfödning av försöksdjur till hundskolan.

Beträffande *karantän för importerade hundar* vid hundskolan ifrågasätter försvarets rationaliseringsinstitut om denna skulle ge några möjligheter till merutnyttjande av skolans resurser. Lantbruksstyrelsen framhåller att frågan om karantänverksamhet vid skolan torde bli föremål för synpunkter från den pågående utredningen om djurkarantäner. Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Västernorr-

lands läns landsting, Synskadades riksförbund, Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus, LO och TCO-S är positiva till tanken på att upprätta karantänsplatser vid skolan. Detta bör närmare undersökas. TCO-S framhåller även sysselsättningsaspekten. Utredningen om karantänverksamhet för djur konstaterar att en förläggning av en karantän till området omkring hundskolan skulle innebära flera fördelar såsom t. ex. närhet till veterinärer m. m. och stora markområden, dären karantän skulle kunna placeras. Vidare pekar utredningen på vissa nackdelar som t. ex. att det inte finns någon byggnad som omedelbart kan utnyttjas för karantänverksamhet. Behov av karantän i norra Sverige är mindre än i övriga landet. Utredningen kan f. n. inte ta ställning till en eventuell förläggning av en karantänanstalt till området omkring hundskolan i Sollefteå. I sina förslag kommer dock utredningen att överväga detta.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Västernorrlands läns landsting och Sollefteå kommun framhåller bl. a. att det från *regionalpolitiska utgångspunkter* är viktigt att verksamheten vid hundskolan i Sollefteå inte skärs ner utan ges möjligheter till fortsatt positiv utveckling. En nedskärning av verksamheten vid skolan och därvid också av personalstyrkan skulle hårt drabba en region som redan tidigare har stora sysselsättningssvårigheter. Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus, TCO-S och LO framför liknande synpunkter.

Överbefälhavaren, försvarets rationaliseringsinstitut, styrelsen för försvarets hundskola, riksrevisionsverket, Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus och LO anser att en *ändrad departementsstillhörighet*, t. ex. jordbruksdepartementet, för försvarets hundskola bör övervägas. Som skäl anføres bl. a. minhundorganisationens avveckling, den förändrade avnämmarstrukturen och att djursjukhuset i stor omfattning lämnar stöd åt civila myndigheter och allmänheten. Styrelsen för försvarets hundskola anser att skolans namn bör ändras till statens hundskola för att bättre återspegla skolans roll i samhället. Länsstyrelsen i Västernorrlands län bedömer mot bakgrund av bl. a. avvecklingen av minhundar och sitt förslag om utökad produktion av främst försöksdjur att andra avnämare än f. n. kommer att bli de största intressenterna. Detta motiverar enligt länsstyrelsens mening att hundskolan förs över till jordbruksdepartementet. TCO-S anser dock att försvarsdepartementet fortfarande skall vara huvudman för försvarets hundskola.

Enligt försvarets rationaliseringsinstitut innebär en avveckling av minhundorganisationen att försvarets materielverks organisation och uppgifter inom hundväsendet bör ses över. Institutet framhåller vidare med hänsyn till den förändrade efterfrågebilden inom försvaret att man bör överväga att föra över ledningen av hundtjänsten och inspektionsverksamheten från chefen för armén till chefen för flygvapnet.

5 Föredraganden

Riksdagen beslutade år 1970 att dåvarande arméns hundskola skulle omorganiseras till försvarets hundskola (prop. 1970:96, SU 1970:202, rskr 1970:419).

Beslutet innebar bl. a. att försvarets hundskola blev en självständig myndighet inom försvaret och att verksamheten vid skolan i princip skulle vara ekonomiskt självbärande. Skolan har emellertid av flera skäl inte lyckats skapa balans mellan kostnader och intäkter.

I prop. 1974:1 (bil. 6 s. 177) anmälde min företrädare att det var nödvändigt att stabilisera hundskolans ekonomi. Riksdagen har därför sedan år 1974 årligen anvisat ett driftbidrag till skolan.

I november 1975 tillsattes en särskild arbetsgrupp för att se över skolans verksamhet och för att få ett förbättrat underlag för beslut om skolans ekonomi och inriktning. Arbetsgruppen överlämnade i december 1976 rapporten Verksamheten vid försvarets hundskola. Rapporten har remissbehandlats.

Försvarets hundskola är direkt underställd regeringen med egen styrelse och chef. Vid skolan finns f. n. ca 90 arbetstagare. Skolan är indelad i en planerings- och ekonomienhet, en produktionsenhet, en veterinärenhet och en serviceenhet.

Hundskolans uppgift är att mot ersättning tillhandahålla dresserade hundar och att meddela utbildning i hundtjänst. Skolan får meddela veterinärvård och tillhandahålla andra tjänster som är förenliga med verksamheten om det kan ske utan att övriga arbetsuppgifter eftersätts. Vidare åligger det skolan bl. a. att biträda chefen för armén i dennes ledning av försvarsmaktens hundtjänst.

Skolan skall alltså bl. a. leverera dresserade hundar för försvarsmaktens, polisväsendets, tullverkets, Synskadades riksförbunds m. fl. intressenters behov. De hundar som levereras är dels högkvalificerade tjänstehunder (min-, ledar-, skydds- och narkotikahundar) dels lågkvalificerade tjänstehundar (bevaknings- och vakthundar). Den verksamhet som leder fram till färdigdresserade hundar består av anskaffning, test och dressyr av hundar. Hundar anskaffas dels genom avel som bedrivs vid hundskolan dels genom inköp. För aveln används främst hundar som ingår i arméns minhundorganisation. Skolan kan f. n. inte täcka efterfrågan på skydds- och ledarhundar, medan antalet bevakningshundar överstiger efterfrågan. Detta beror på att endast en mindre del av de hundar som påbörjar dressyr motsvarar de höga krav som ställs på skydds- och ledarhundar. Produktionen av övriga hundtyper täcker nuvarande efterfrågan.

Skolan har under de senaste budgetåren levererat något över 200 färdigdresserade tjänstehundar per år. Budgetåret 1975/76 levererades 50 minhundar, 36 skyddshundar, 18 ledarhundar och 5 narkotikahundar, 87 bevakningshundar och 16 vakthundar.

Kursverksamheten vid skolan omfattar hundtjänst och djursjukvård. Den

är avsedd främst för avnämare till skolans hundar. Därutöver anordnas kurser för bl. a. medlemmar från frivilliga försvarsorganisationer. Antalet kurser vid skolan har ökat under senare år. Budgetåret 1975/76 uppgick antalet till 37.

Försvarets hundskola bedriver en omfattande djursjukvård. Verksamheten är avsedd att tillgodose i första hand behovet av sjukvård för de egna djuren. I mån av tid och resurser kan tjänster säljas till myndigheter och enskilda personer. Skolan disponerar ett modernt djursjukhus som togs i bruk våren 1972. Sjukhuset består av två avdelningar, en för vård av smådjur och en för vård av stora djur. Den senare avdelningen disponeras genom ett av regeringen godkänt särskilt avtal med Stiftelsen Sollefteå Djursjukhus. Allmänheten har tagit djursjukhusets tjänster i anspråk i allt större utsträckning.

Hundskolans kostnader skall i princip täckas av intäkter av sålda produkter och tjänster. Skolans verksamhet redovisas därför formellt på statsbudgeten som ett 1 000-kronors anslag. Skolan disponerar en rörlig kredit i riksgäldskontoret om högst 1,5 milj. kr.

Som jag tidigare har nämnt har full kostnadstäckning inte uppnåtts. Enligt instruktionen för skolan skall taxorna fastställas efter samråd med riksrevisionsverket. Hundskolan har under perioden 1971/72–1975/76 höjt priset på hundar med i genomsnitt 25 % per hund. Nettoprisindex har under samma period ökat med 43 %. Samtidigt har skolans totala kostnader stigit med ca 80 % medan de totala intäkterna har ökat med ca 30 %. Vidare har driftbidraget m. m. under samma tidsperiod ökat från 222 000 kr. till 2 857 000 kr. Den totala omslutningen vid skolan var budgetåret 1975/76 ca 8,7 milj. kr. Skolan har för budgetåret 1976/77 fått ett driftbidrag på 3 137 000 kr. För budgetåret 1977/78 har regeringen föreslagit ett driftbidrag med 4 milj. kr.

Produktionen av skydds- och bevakningshundar kan enligt riksrevisionsverkets remissyttrande principiellt ske enligt två alternativ. Det ena alternativet utgår från antalet skyddshundar och det andra från antalet bevakningshundar som mål för produktion. Verket förordar det andra alternativet eftersom detta alternativ sannolikt gör det möjligt att bättre anpassa produktionen till efterfrågan på olika hundtyper. Jag ämnar i annat sammanhang föreslå regeringen att besluta att hundskolan med utnyttjande av genetisk expertis undersöker om riksrevisionsverkets förslag innebär att hundproduktionen kan bli effektivare.

Arbetsgruppen har bedömt att det årliga behovet av tjänstehundar den närmaste tiden är ca 180, varav ca 115 högkvalificerade hundar. Hundskolan har hittills inte kunnat leverera det antal skydds- och ledarhundar som har efterfrågats på grund av brist bl. a. på hundar som är lämpliga att dressera. Om produktionen av minhundar upphör kan enligt arbetsgruppen förmodligen vissa hundar, som annars skulle ha gått till minhunddressyr, dresseras till skydds- och ledarhundar. Rikspolisstyrelsen har behov av 80 skydds-

hundar per år. Arbetsgruppen bedömer att skolan inte kan leverera mer än 35 per år. Resterande hundar måste rikspolisstyrelsen skaffa på annat sätt. Mot denna bakgrund har arbetsgruppen föreslagit att verksamheten vid hundskolan dimensioneras för en produktion på omkring 155 hundar per år, varav 20 avelstikar. Överbefälhavaren framhåller att försvarets behov av tjänstehundar är mindre än vad arbetsgruppen har räknat med och att detta behov av hundar kan komma att minska ytterligare. Vissa remissinstanser anser att statliga tjänstehundar i första hand bör levereras från hundskolan, varför skolan bör leverera ca 200 hundar per år. För egen del anser jag att verksamheten bör inriktas mot en årsproduktion av ca 155 hundar. Jag har därvid räknat med en något minskad leverans av hundar till försvaret och en något ökad till rikspolisstyrelsen. Om produktionsföresättningar och efterfrågan på hundar förändras i framtiden kan detta påverka inriktningen av den framtida verksamheten vid skolan. I likhet med mina företrädare anser jag att organisationen vid skolan skall bygga på leverans av så många hundar som beställs i fleråriga överenskommelser mellan skolan och dess avnämare. Jag anser sådana överenskommelser nödvändiga för att ge skolan klara långsiktiga planeringsföresättningar.

Arbetsgruppen framhåller att en översyn av gränsdragningen mellan test- och dressyrverksamheten vid hundskolan skulle kunna få till resultat att dressyren påbörjas tidigare än f. n. Dessutom bör testen av hundar kunna integreras i dressyrverksamheten. Arbetsgruppen föreslår vidare en aktivare uppföljning av erfarenheter från dressyren. De remissinstanser som har yttrat sig delar i stort arbetsgruppens uppfattning. Jag anser i likhet med arbetsgruppen att förslaget om test- och dressyrverksamheten närmare bör ses över. Jag ämnar senare föreslå regeringen att besluta att denna översyn skall genomföras i samband med arbetet att förbättra aveln.

Arbetsgruppen har betonat valptidens betydelse för hundens fortsatta utveckling och mot den bakgrunden satt ifråga hundskolans fodervärdssystem. Gruppen har framhållit vikten av att ha en kunnig kår av fodervärdar och föreslagit ett system med permanenta fodervärdar. I likhet med flera remissinstanser anser jag att det av arbetsgruppen föreslagna systemet bör prövas.

Beträffande förslaget till ett förbättrat avelsarbete har remissinstanserna inget att erinra. Generaltullstyrelsen framhåller att ett vetenskapligt avelsarbete inte bara är en angelägenhet för hundskolan utan bör ses i ett större sammanhang. Hundskolan anser att 750 000 kr. under en treårsperiod bör tilldelas särskilt för avelsbefrämjande verksamhet. Jag är positiv till det föreslagna avelsarbetet, men jag anser i likhet med arbetsgruppen att viss del av denna verksamhet bör ses som ett naturligt led i en uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten. I det bidrag till skolan för budgetåret 1977/78, som jag har föreslagit i prop. 1976/77:74, har jag beräknat vissa medel för detta ändamål. Jag räknar även med att bidrag skall utgå de därpå följande två budgetåren.

Arbetsgruppen anser att kostnaderna för de introduktionskurser som hålls i samband med att hundar överlämnas till avnämarna bör redovisas som en del av kostnaderna för hundproduktionen. Arbetsgruppen har vidare satt i fråga det lämpliga i att genomföra kurser med få deltagare. Vissa remissinstanser anser dock att det måste vara ett krav att introduktionskurserna inte omfattar alltför många deltagare. Jag delar arbetsgruppens uppfattning att kostnaderna för introduktionskurser bör hänföras till hundproduktionen. Beträffande antalet deltagare vid introduktionskurser instämmer jag i remissinstansernas synpunkter. Jag anser vidare att skolan i fortsättningen endast bör anordna kurser som ger full kostnadstäckning för skolan.

Arbetsgruppen har satt i fråga om inte veterinärsatserna på skolans egna hundar är väl omfattande. Flera remissinstanser delar inte denna uppfattning utan framhåller bl. a. att veterinärsatserna till stor del är av förebyggande karaktär och att goda resultat har uppnåtts. För egen del anser jag att detta närmare bör undersökas vid den översyn av avelsverksamheten som jag tidigare har uttalat mig för.

Arbetsgruppens förslag att skilja djursjukhuset från skolans övriga verksamhet och föra över sjukhuset till annan huvudman har mött invändningar från många håll. Det har därvid bl. a. hävdats att försvarets hundskola och djursjukhuset utgör en så integrerad enhet att det inte finns anledning att skilja enheterna åt bara för att komma till rätta med problemet om hur kostnaderna skall fördelas mellan skolans djursjukvård och privat djursjukvård. Vissa remissinstanser har framfört synpunkter på prissättning och finansiering av den privata djursjukvården.

Sedan arbetsgruppen avlämnade sin rapport har en särskild utredare (Jo 1977:02) tillkallats med uppdrag att se över finansiering av djursjukhusen m. m. Han skall bl. a. studera lämpliga former för finansieringen av den slutna djursjukvården. Flera remissinstanser påpekar att utredarens förslag kan komma att beröra försvarets hundskola och djursjukhusets anknytning till denna. Även om den slutna djursjukvården i princip inte är en statlig angelägenhet anser jag i likhet med remissinstanserna att djursjukhuset i avvaktan på utredningsresultatet bör ingå i hundskolans verksamhet. Jag anser att de synpunkter som remissinstanserna har fört fram om prissättning och finansiering av djursjukhusets tjänster bör beaktas. Mot bakgrund av vad jag tidigare har anfört om hundproduktionen blir behovet av sjukvård för hundskolans egna djur mindre än i dag.

Verksamheten vid hundskolan skall enligt beslut av riksdagen i princip vara ekonomiskt självbärande. Skolan har emellertid av flera skäl inte lyckats skapa balans mellan kostnader och intäkter. Enligt arbetsgruppen är en av orsakerna till det successivt försämrade ekonomiska resultatet att hundskolan har avstått från att höja priserna och ta ut full kompensation för löneökningar och andra höjda kostnader. Ett visst ekonomiskt underskott i vården av privata djur vid djursjukhuset anses även vara en bidragande

orsak. Den minskade efterfrågan på minhundar m. m. måste enligt arbetsgruppen leda till att organisationen vid skolan minskar. Arbetsgruppen anser att verksamheten under en övergångstid bör anpassas till en lägre nivå. För att ge hundskolan klara planeringsförutsättningar föreslår arbetsgruppen att statsmakterna binder sig för en fyraårig ram för det ekonomiska bidraget till driften vid hundskolan. Enligt arbetsgruppen bör den organisatoriska anpassningen fortsätta tills balans har uppnåtts i hundskolans ekonomi.

Principen om full kostnadstäckning vid försäljning av skolans produkter har mött invändningar från flera remissinstanser. Försvarets hundskola anser att skolans verksamhet inte i sin helhet bör vara självbärande.

Enligt skolans mening bör i fortsättningen årliga anslag tilldelas för att i princip täcka de fasta kostnaderna. Kostnader som hänför sig till själva produktionen bör däremot täckas av intäkter från försäljning av hundar. Vid beräkning av anslaget skall driften av djursjukhuset och kursverksamheten dock undantas. Djursjukhuset bör erhålla anslag på samma sätt som det statliga djursjukhuset i Skara. Även vissa kurser bör finansieras genom anslag.

Jag anser för egen del att de kostnader som inte direkt avser hundproduktion, utbildning, veterinärvård o. d. delvis bör bestridas genom särskilt anslag (grundbidrag). Hundskolans kostnader bör minskas jämfört med i dag med hänsyn bl. a. till den minskade produktionen av hundar. Bl. a. på grund av den pågående utredningen om finansiering av djursjukhusen m. m. är jag, som jag tidigare har nämnt, f. n. inte beredd att ta ställning till djursjukhusets finansiering m. m. Jag delar inte hundskolans uppfattning att kostnaderna för viss kursverksamhet skall täckas genom anslag. I fråga om övriga kostnader skall dessa täckas genom motsvarande intäkter. Detta kan innebära att högre priser än i dag måste tas ut på skolans produkter.

För att anpassningen av organisationen till en lägre verksamhetsnivå skall klaras bör skolan under en övergångsperiod få ett driftbidrag utöver grundbidraget. I prop. 1976/77:74 (s. 210) har jag förordat att ett anslag, inkl. såväl grund- som driftbidrag, om sammanlagt 4 milj. kr. skall utgå till försvarets hundskola för budgetåret 1977/78. Driftbidraget bör successivt minska. Jag är f. n. inte beredd att ta ställning till i vilken takt minskningen skall ske. Skolans verksamhet bör dock planeras i syfte att möjliggöra en minskning av driftbidraget med 1 milj. kr. per år. Jag förutsätter att nödvändiga åtgärder vidtas för att ytterligare effektivisera och rationalisera verksamheten. Jag förutsätter vidare att priserna anpassas med hänsyn till skolans kostnads- och försäljningsutveckling.

Min bedömning av bl. a. hundproduktionens framtida omfattning innebär att en reduktion av personal kan bli nödvändig inom samtliga enheter vid hundskolan. Det är f. n. inte möjligt att precisera omfattningen av denna reduktion. Antalet anställda bestäms bl. a. av efterfrågan på och avsättningen för skolans produkter. Efterfrågan återspeglas bl. a. i de långsiktiga överenskomelser mellan skolan och dess avnämare som jag tidigare har berört. Enligt min

mening bör samtliga tjänster vid skolan i fortsättningen besättas med civila arbetstagare. Skolans funktioner för planering och administration bör förstärkas. En ny heltidstjänst för dessa ändamål bör inrättas, varvid nuvarande kostnader för en ekonomisk konsult kan utgå.

Beträffande hundskolans redovisningssystem instämmer jag i arbetsgruppens och riksrevisionsverkets synpunkter att redovisningen bör utformas så att den ger väsentlig information för analyser och kalkyler av skolans verksamhet. Flera remissinstanser anser att hundskolan i fortsättningen bör bedriva en framsynt produktutveckling och en effektiv marknadsföring. Även jag anser att en framsynt produktutveckling och en aktivare marknadsföring är nödvändig.

Arbetsgruppen pekar på möjligheterna att förlägga uppfödning av försöksdjur och karantänplatser för importerade hundar till hundskolan. Enligt arbetsgruppen skulle detta kunna ge sysselsättning för en mindre del av dem som blir övertaliga vid en minskad produktion. Frågan om uppfödning av försöksdjur bereds f. n. inom jordbruksdepartementet och frågan om karantänverksamhet för djur utreds. Flertalet remissinstanser är positiva till att förlägga dessa verksamhetsgrenar till hundskolan och anser att detta skulle bl. a. ge ett angeläget tillskott av arbetstillfällen. Om uppfödning av försöksdjur kommer till stånd anser jag efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet att denna verksamhet bör förläggas till hundskolan. Därigenom kan en del av de arbetstagare som blir övertaliga när produktionen av minhundar upphör beredas sysselsättning.

Mot bakgrund av bl. a. att minhundorganisationen avvecklas, att avnärmarstrukturen förändras samt att djursjukhuset i allt större omfattning lämnar stöd åt civila myndigheter och allmänheten föreslår jag att skolans benämning ändras till statens hundskola den 1 juli 1978. Flera remissinstanser anser att en ändrad departementstillhörighet bör övervägas. Det ankommer på regeringen att avgöra denna fråga. För egen del anser jag att starka skäl talar härför men att detta bör övervägas slutligt i samband med att frågorna om försöksdjursuppfödning och karantänverksamhet för importerade hundar behandlas.

Försvarets rationaliseringsinstitut föreslår att man bör överväga att föra över ledningen av hundtjänsten inom försvaret från chefen för armén till chefen för flygvapnet. Jag anser inte att det finns skäl att göra denna förändring.

De av mig förordade organisationsförändringarna m. m. bör genomföras under en övergångsperiod. Organisationsförändringarna kan i vissa fall komma att medföra problem för personalen vid skolan. Jag förutsätter att dessa problem såvitt möjligt begränsas bl. a. genom att förändringarna genomförs i nära samarbete med statens och försvarets personalnämnder samt med berörda personalorganisationer på såväl lokal som central nivå. Personalminskningarna bör genomföras främst i samband med naturliga avgångar och i förening med en effektiv omplaceringsverksamhet. Det bör ankomma

på regeringen att besluta om och vidta de övergångsåtgärder och åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra förslagen. Jag avser föreslå regeringen att uppdra åt styrelsen för försvarets hundskola att genomföra de av mig förordade åtgärderna.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för verksamheten m. m. vid försvarets hundskola som jag har förordat.
 2. bemyndiga regeringen att vidta de övergångsåtgärder och åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra vad jag har förordat.
-

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.